

opm. H. M.

nr 22. 430

VMI '06
/

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii i Marynarki wojennej
oraz Wojskowej Służby Powietrznej
87-100 Sieraków, ul. Podmurna 23, tel. 548 56 67 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP: 956 16 25 127; REGON: 370502736
KRS 000004152
N. rku 82 1090 1506 0000 0300 5002 0244

Memmitz Seweryna
Tadeusz

Włodawek
Aleks. emilowicz Ryj. - Mieszko

AK
** Memmitz Seweryna
ps. „Serwus”

ul. 450/450 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Włodzisław Seweryn

J: 92-450/450 30m

Włodzisław AK

I./1. Relacja *№ 5 s. 1-7*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

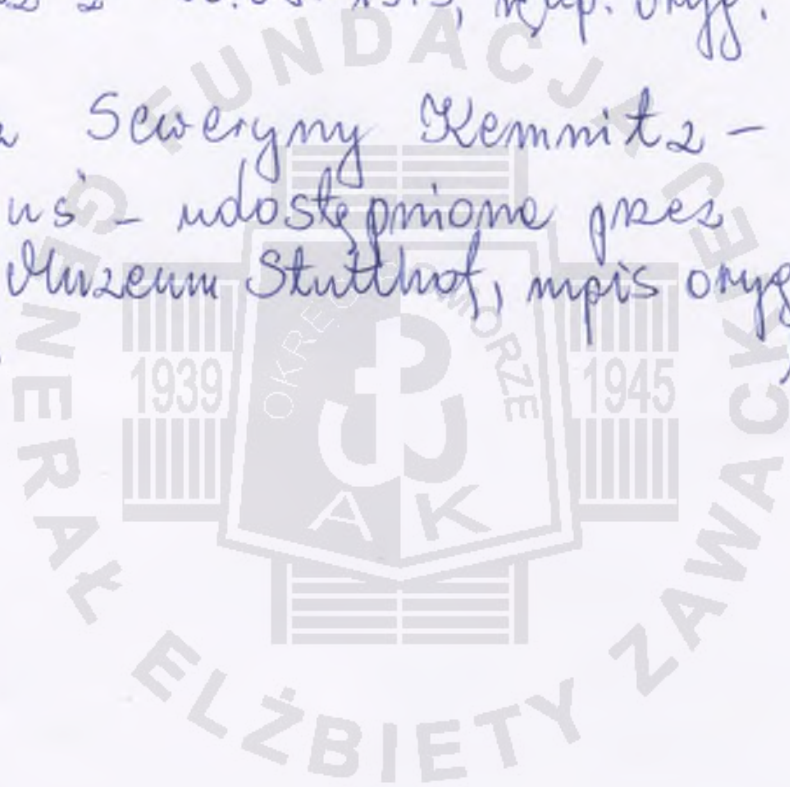
.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *№ 14*

VI. Fotografie *dziesiąt ikonografii*

I/1. Relacja

1. Relacja - wspomnienia Seweryny Kemnitz - data napisu maj 1988, rkp. oryg. z Arch. G. Zawackiej k. 2 s. 1-4
2. Relacja Tadeusza Zalewskiego o działalności Seweryny Kemnitz z 20.08.1979, rkp. oryg. k. 1 s. 5
3. Relacja Seweryny Kemnitz -
- "Seruus" - udostępnione przez Arch. Muzeum Stutthof, napis oryg.
+ kop. k. 2 s. 6-7

Porazek II wojny światowej - Lewyżna Nemusta
Aleksandrov - Kuj. ul. Lipowa 3² w. 5

M. Serwus

ARCHIWUM

Elżbiety Zawadzkiej

K. 450 / Pow.

data wpływu V-88

Wspomnienie!

Na porazku września 1939r. Niemcy bombardowali Aleksandrov - Kuj. dnia 5 września 1939r. spadła bomba do naszego mieszkania, zniszczyła wszystko, to jest mieszkanie wraz z urządzeniem mieszkalnym, białym, garderobą itp. Bomba przebiła mur i spadła do sąsiedniego małego domu p. Borkowskiej, gdzie mieszcza się herbaciarnia i tam zabiła 4 osoby. Byliśmy zostali uratowani dzięki temu, że byliśmy w piwnicy. Ojciec mój siostra Maria i ja oraz sąsiedzi Amali Jurec Baranowski i Tomuśki pospieszyliśmy natychmiast na ratunek, dzięki Bogu, że sami ocaliliśmy. Kiedyś mi udało nam się opisać 1 Mobykę jernac i jęcej, nikogo więcej uratować z tym abombardowanym domem.

Do września września 10 września 1939r. do Aleksandrov - Kuj. rozpoczęły się aresztowania i egzekucje, którzy byliśmy świadkami i wtedy przetrzymaliśmy sobie (moja siostra Maria i ja), że będziemy pomagać naszym rodakom w każdej potrzebie, co udało nam się, że naszym język niemiecki. Powinno być tym samym prowadzonym przez bombę, nie miałyśmy ciężkiej odnie-
żirować bliższej się niemy, naszymi siebie w ten sposób, że robiliśmy kartony, które wtedy były bardzo pożą-
dane. Do zastawiania tych kartonów zatrudnialiśmy włodziei, która się ukrywała, względnie była przewidziana na wyzwa. Miało być w Aleksandrov osób, które mają język niemiecki, więc Niemcy mogą się porozumieć z nami przez słowo nie podejrzewali nas o to, że prowadzimy je tak dalej,

2

miejsce samokształcenia i tam ukazywały się tyki, które
groziła utrata życia, względu arestowaniami. Bóliwej często nas
podjeżdżali i przesładowali, przeprowadzono rewizje itp; ale
nie mogli znaleźć nic podejrzanego natomiast u nas przez
przewodników w Spółkoju.

W niedzielę często wywożono poleńców do gubernii i to
w ciągu 1 godzinę murawo opuszczali nieopiekani, pomysłowy
innyżni zmyślano różnicę roztwierza Paszkowski. - W Kłocim
grudnia 1939 r. przybyli do Aleksandrowa Kuj Łbiczew i Czesław
Kuczkowski wraz z kolegami (chłopcy w wieku 15 do 19 lat), aby
zabrać rzeczy przechowane u znajomych, przywali do nas by
ich uocorni. Była wtedy cisza, a więc, chłopcy głośno i prawie
nie odważni, więc mieli u nas sekretności i utrzymywanie.
Oni przetrzymali dzień, chłopcy podlegli Łbiczewi zostali odleg-
kami Łbiczew Paszkowski i jego kolegi i odczłoni w
wizji w Aleksandrowie - Kuj. Gdy się o tym dowied-
dzieliśmy - nasyceni - z neresieniem życia - nosiliśmy
alle nich żywności i rozporządzenia długie starania o
ich uwolnienie. Starania nie odniosły skutku, po wizji
produkcji udaliśmy się do „Landrata” i brękałam go
o uwolnienie był utrudnił chłopcom - na co odpowiedział mi
„że grozi im obóz koncentracyjny za nielegalny powrót”,
trze ja mu na to odpowiedziałam „że na chłopcom ca-
kaję matki, że on chyba nie wie co zwraca matka”. Na to
Kłocim Karet mi opuścił pokój z ogromnym wrzaskiem,
Ja z placem wróciłam do domu, widząc ukojs przegrans

Gdy po paru dniach przybył do naszego umiarkowania i andarmu po-
 muie, ja się pościęgam z siostrą, byłam przygotowana na najgorsze.
 Landarmu zaprowadził mnie do „Landrats“, ustatam z bieżącym serce-
 4 tym „Landrats“ ustatam i oświadczył mi, że bilet powrotny do
 dybetni dla Kuznieca Puznowskiego jest przygotowany, że daje mi
 do dyspozycji i andarmu. Ja z mi, dającą się powiadomiłam p.
 Rybiński (siostrę Kuznieca) i wspólnie z andarmem udaliśmy się
 do mieszkania i wzięły w ręce jarmu z ciałem i polski pomocni-
 czej odprawałam Kuznieca Puznowskiego na dworzec, wada-
 liny go do pociągu i tym sposobem ustatam uratowały przed
 wywiezieniem do obozu Koncentracyjnego. Jego brat Ernest Puznowski
 (obecny budowniczy Warszawy) przedostał się przez mnie wiele-
 galnie do gubernii i później byłimy w Stęgu Kontakcie.
 Od 1940 r. nawiązałam kontakt z A. K. - dawałam sekretnie
 agronomicznym polakom w samostawnej piwnicy. W tej piwnicy prze-
 chowywałyśmy również prasę Komsomolską jak „Polska izja“ i inne,
 które następnie przekazywałyśmy dalej. Wyżyłam parę dni za
 pomocą pracowników do Stalagu dla zadowolonych do oflagów
 jak i do obozów pracy do Kriemler i do rodzin zgrupowanych
 do gubernii. Za pomocą kolejarzy udało mi się kierować ocalonymi
 polakami do gubernii. Kolejarze pracowali przeważnie nieznanymi jako
 palaczy. Wyprawałam w tajnym nauczaniu języka polskiego
 i kierowałam do osób, które z Aleksandrowi kuj. nauczyły. Wyprawa-
 wałam z stażem zdrowia t.j. z lekarzami, potokus sanitacyjnymi
 i osobami, które dostawały lekarstwo dla polaków niedostających.
 W 1941 r. została przez „Arbeitsamt“ skierowana do pracy do
 „Aufbaugesellschaft f. Kriegsteilnehmer“ w Cichociężku. Tam ze
 względu na moją znajomość języka niemieckiego miałam wojownic-
 6
 6

4
pracowali wspólnie ze mną do końca okupacji. Tam prowadziliśmy
również wspólnie akcje pomagające potrzebującym polakom w ten
sposób, że dostarczaliśmy zdobyte odzież, obuwie, kaski, żywność,
leki (gdzie mi było inuży oświecenia) itp.

Jerzy Kowalski

Tomii 20. 1. 79 r.

ARCHIWUM
Elżbiety Zawuńskiej

poz. 450/P

data wpływu 20. 1. 79

Relacja.

Sierosyna Kewnits córka Edmunda ur. 8. 1. 1912 r.
w Redwie i facurie ukończyła szkołę średnią. Była pracownikiem umysłowym. W okresie okupacji od II. 1940 - 20. I. 1945 r. należała do 2 + 2 i AK podległa por. „Nataszoni” Tadeuszowi Zakorskiemu. Wcześniej w tajemniczym występowała pod ps. „Sernus”. Pełniła funkcję w wywiadzie i w kontrwywiadzie w Obwodzie Kienarskim „Nieszapowinajka”. „Sernus” nawiązała kontakt w 1940 r. z Heleną Dziechowską sekretarką gen. mjr. Theodora Kretschmara w Bydgoszczy. Kewnits i Dziechowska przyjechały do umocnienia z obozu w Stutthofie Kasimiera Rysia, bractwa Kudlińskiego i Antoniego Korzowskiego. W tym czasie w więzieniu byli aresztowani przez Gestapo w Aleksandrowie-Kuj. w 1940 r. S. Kewnits również udatowała się z woleniem z więźniem aleksandrowskiego aresztowanych w 1940 r. Zbigniewa Pachonkiewicza i Zygmunta Jankowskiego. Przy pomocy marszistki kalendarzowej „Sernus” wysyłała do G. G. wielu ludzi „spalonych”. W okresie swej pracy dostarczała im dużo cennych wiadomości ze szkoły Politechniki i z kompu. zandarmerii z mostonproroczej stacji kolejowej w Aleksandrowie-Kuj. W okresie tapaneli przechorowała w piwnicy cześciwa Pachonkiewicza, Z. Pachonkiewicza, T. Maratona, A. Goryckiego, Z. Hankiewicz, M. Michalska, Liszyski, Wojtyśko, Rybińska, Janowska oraz wysyłała metodnicę przez „zieloną granicę” do G. G. W domu koleżanki „Sernus” była skrytka przetrwania pracy konspiracyjnej, również brata udrzał w tajnym nauczaniu w Aleksandrowie-Kuj.

Tadeusz Zakorski

kpt. „Nataszoni” - „Jurek”

b. kam. Obwodzie „Nieszapowinajka”

6

Relacja SEWERYNY KEMNITZ - "SERWUS"

Mieszkała w Aleksandrowie Kujawskim jeszcze przed wojną. Z ZWZ nawiązała kontakt w 1940r. Dawała schronienie wywożonym Polakom w piwnicy. Tam docierały gazetki konspiracyjne m.in. "Polska Żyje", którą przesyłano dalej. Wysyłano paczki do oflagów i stalagów oraz obozów pracy w Niemczech i rodzinom wysiedlonych do GG. Przy pomocy kolejarzy Polaków kierowano do GG. Współpracowała z tajnym nauczaniem języka polskiego..... Była łączniczką komendy ~~obwodu~~ ~~ksuzixx~~ w Nieszawie, do dyspozycji T. Zalewskiego. Przechowywała młodych konspiratorów: Z. Stankiewicza, Czesława Pankowskiego, Marię Ciszewską/z domu Michalska/, Jadwigę Urbańską-Zborowską. Współpracowała z kolejarzami: Latos, Dziedzic i inni. Z pomocą Heleny Piechockiej-łączniczki z Bydgoszczy uratowała z obozu Stutthof: Kazimierza Pysia, Wacława Kudelskiego i Antoniego Kozłowskiego.

W piwnicy przechowywała broń. Nosiła pseudonim "Serwus". Organizowała pracę dla zagrożonych wywózką: Stanisław Katzer, Maria Kurzawa, Józefa Strzelecka, Jan Rybiński, Maria Bronkowska. Paczki wysyłano przy pomocy listonoszy: Stanisław Wieszczech, Józef Góralski, Szymański, Tadeusz Polaszek, Stefan Klinek. Współpracowała z Czesławem Pankowskim, Marią Bębnowską /"Izabella"/, Marią Ciszewską, Krystyną Kisielewską/"Gizella"/. Języka polskiego uczyli: Z. Stankiewicz, M. Kurzawa, M. Michalska/Ciszewska/, J. Białkowska, H. Grzybowska, ks. prof. Szczęsny, Orłówny i Czarniecka.

Relację udostępnił dr B. Chrzanowski. Oryginał znajduje się w X AMS /Arch. Muzeum Stutthof.

2

Relacja SEWERYNY KEMNITZ - „SERWUS”

Mieszkała w Aleksandrowie Kujawskim jeszcze przed wojną. Z ZWZ nawiązała kontakt w 1940r. Dawała schronienie wywożonym Polakom w piwnicy. Tam docierały gazетки konspiracyjne m.in. "Polska żyje", którą przesyłano dalej. Wysyłano paczki do oflagów i stalgów oraz obozów pracy w Niemczech i rodzinom wysiedlonych do GG. Przy pomocy kolejarzy Polaków kierowano do GG. Współpracowała z tajnym nauczaniem języka polskiego..... Była łączniczką komendy ~~obwodu~~ w Nieszawie, do dyspozycji T. Zalewskiego. Przechowywała młodych konspiratorów: Z. Stankiewicza, Czesława Pankowskiego, Marię Ciszewską/z domu Michalska/, Jadwigę Urbańską-Zborowską. Współpracowała z kolejarzami: Latos, Dziedzic i inni. Z pomocą Heleny Piechockiej-łączniczki z Bydgoszczy uratowała z obozu Stutthof: Kazimierza Pysia, Wacława Kudelskiego i Antoniego Kozłowskiego. W piwnicy przechowywała broń. Nosiła pseudonim "Serwus". Organizowała pracę dla zagrożonych wywózką: Stanisław Katzer, Maria Kurzawa, Józefa Strzelecka, Jan Rybiński, Maria Bronkowska. Paczki wysyłano przy pomocy listonoszy: Stanisław Wieszczech, Józef Góralski, Szymański, Tadeusz Polaszek, Stefan Klinek. Współpracowała z Czesławem Pankowskim, Marią Bębnowską /"Izabella"/, Marię Ciszewską, Krystyną Kisielewską/"Gizella"/. Języka polskiego uczyli: Z. Stankiewicz, M. Kurzawa, M. Michalska/Ciszewska/, J. Białkowska, H. Grzybowska, ks. prof. Szczęsny, Orłówny i Czarniecka.

Relację udostępnił dr B. Chrzanowski. Oryginał znajduje się w AMS /Arch. Muzeum Stutthof.

T. L. : 450/450 Sam.

Wrocław

Kennitz Seweryna

✓ Party informacyjne

lc, 14

1939

1945

OKRĘG WROCŁAW
ELŻBIETY ZAWACKIE
AK

1. 262 AK
 2. 3. Miesz...
 H. Kemnitz Seweryna 5. 1
 G. "Serwus"
 8. 9. nr. 8. 1. 1912. w Berlinie
 10. 11.
 12. Pol. Tad. Zaleskiego. kpt. wrote
 b. kom. obr. w Wieszpominie
 skrytka

FUNDACJA
 OKRĘG POMORSKI
 1939 1945
 AK
 KŁUBY ZAWACKIE
 KŁUBY

KT.

od II-1940r. ZWZ AK - 20. I. 45r. "Serwis" 1
 po "Serwis"

Kemnitz Seweryna córka Edmunda
 ur. 8. I. 1912 w Berlinie. Tam ukończyła szkołę
 średnią. Od lutego 1940 do 20. I. 1945 należała
 do ZWZ i AK podlegała por. "Wajrowski" Tadeuszowi
 z pseudonimem Zalewskiemu. Przechodziła do wywiadu
 i kontrowywiadu w obw. Niemcewiczów "Wiszpo-
 minyanka" pełniła rolę stenografki poczty konspi-
 racyjnej od lutego 1940 do lipca 1944. Prace prze-
 kazywała B. Zalewskiej "Tajna". Nawiązała kontakty
 z Heleną Dzięchowską sekretarką gen. mjr theodora
 Kretzhussem, która przyjechała nie od urodzonym ze Stutt-
 gartu wielu Niemców arestowanych przez Gestapo
 w 1940r. w Aleksandrowie Kuj. w 1940r.
 S. Kemnitz wyszła ludzi "spalonych" do Cyberii
 dostarczając wiadomości ze strony Polity i komp.
 Zandammeri z motorowodną w Aleksandrowie
 Kuj. w okresie Tapanek. Pracowała wywiadu ludzi
 zagrożonych w piwnicy, wyszła młodszy,
 por. "Zielony granic" do C. O. Berta bei udział
 w tajnym nauczaniu. 1 str 25

KEMNTZ

150 AK

NIESZAWA

2

KEMNITZ SEVERYNA

c. Schminde

nr 8.T. 1912v

o Berlinia

ps. "SERVUS"

brak adresu

Łódźka: - rel. Tadeusz Zaleski
- rel. Bolesław Zaleski

wpole

IX-X-XI^{XV}, 1938 - pomoc zaproszenia Polakom.
1940 - kontakt z AK, przedwyprawy pomy
konspiracyjnej "Polstwo żyje" - szczegóły kontaktów
Prze cały wojny pomoc Polakom, pytania
polecenia do obrotu, dokumenty.
Zaproszenia pomy do ZU ZAK w II. 1940 przez
por. T. Zaleskiego "Najca". Służba w wywiadzie
, kontrowywiadzie i da. Niemca, opieka sposobem
Działania w II. 1940 - VII. 1944. Pracowała z B. Zaleski
"Tajny"
Odmowa - bezopisem wyprawy z Niemcami
i wyprawy AK

450 / Pam

kuśniewa
3

Reminiscence Severyna, Severyn⁴

T. Zaluski XI 79: nr 8 I 1912

opis wsiad, opiska spalcena II 1940-45
w Aleksandrowie, tajne naznaczenie

odznaczona BrK z 2 k Dz Pars nr 3, 15 VIII 1949
podpisany M. Walsga, 102-AK

K+

rel. 459 p

liczba 4

Remnitz Serwyna ps. "Serwin"
w okresie okupacji. Aleksandra Adolf Hilt-
lerstr. 25 obecnie Chopina

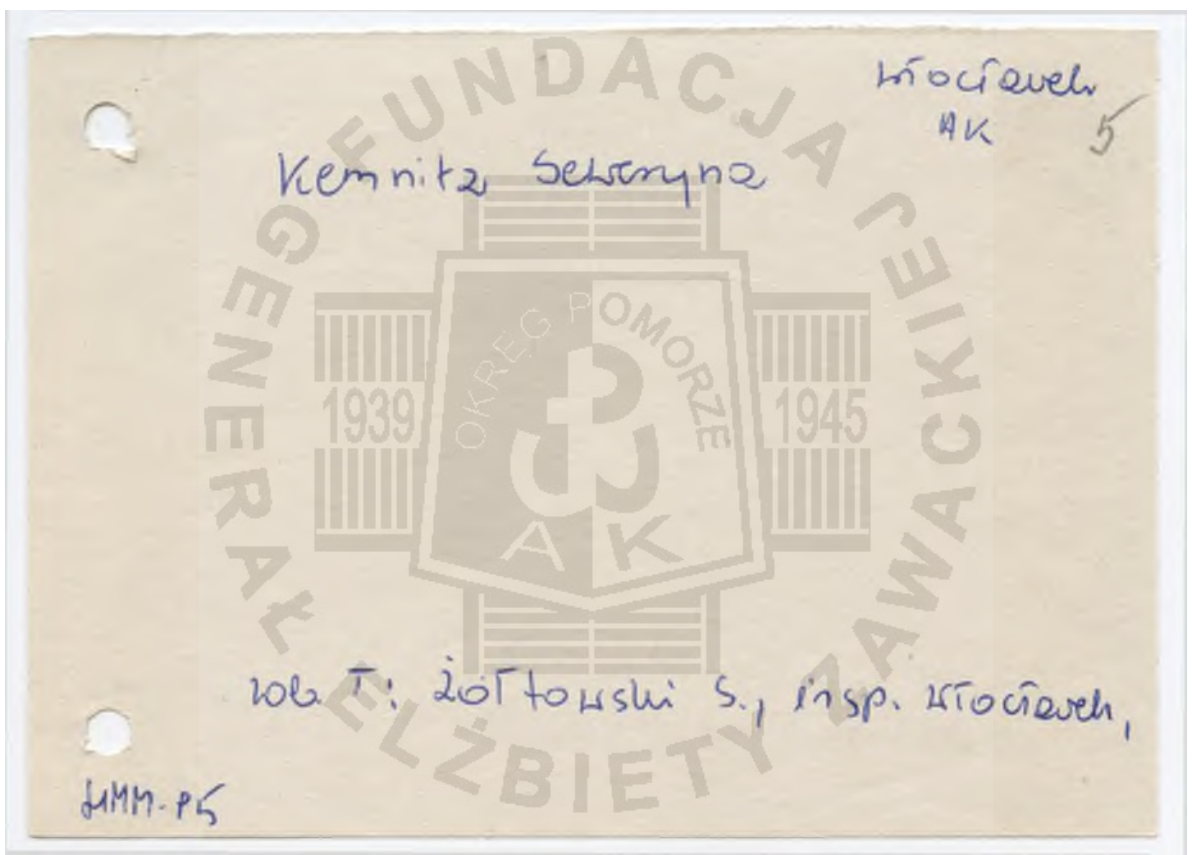
była członkiem party Komunistycznej

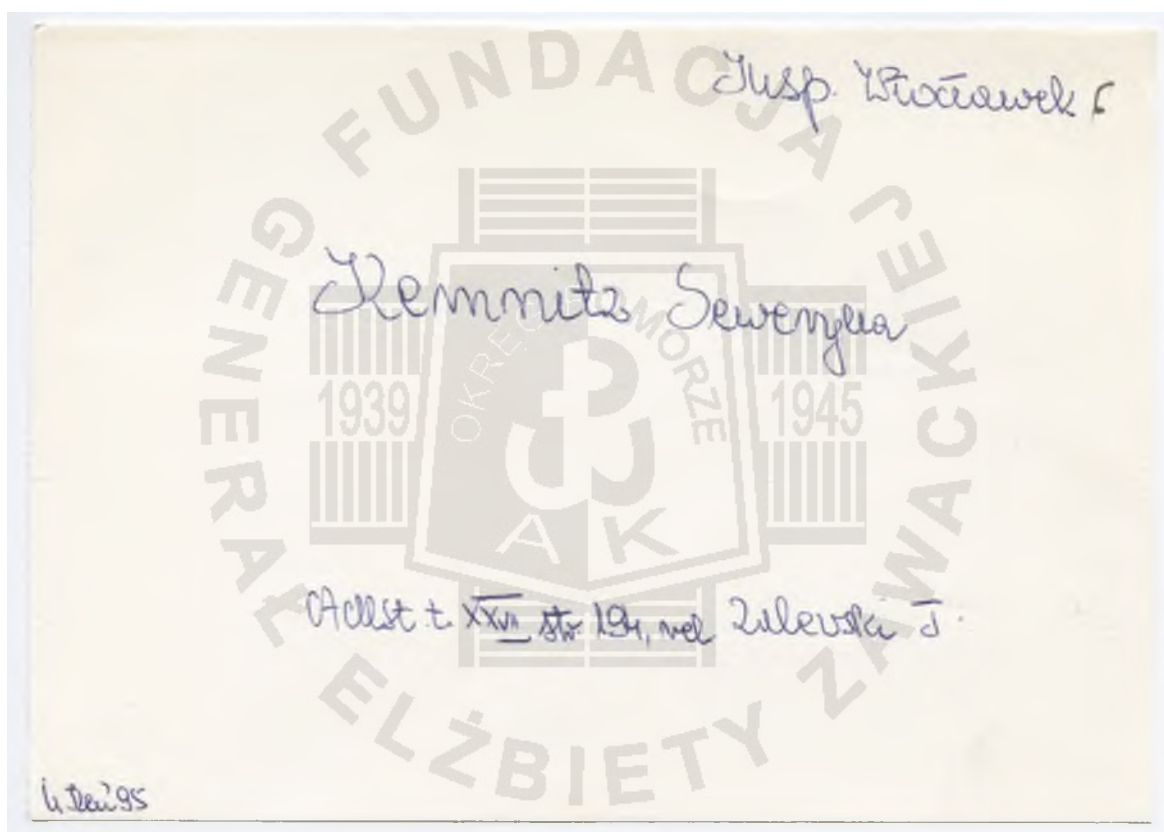
teremniej stała się pracz u S. Kemnitz
od II 1940 do VI 1944 r

Pracz od S. Kemnitz poznała Bolesława
Zalowskiego "Tęczyne" i wyjechała w teren przez
Tęczyńskę, Wronki, Chudę, Białkowską i
Dybowską

inf. T. Zalowski IX 79

Wywiad - odmarzone brzośnie Koryzin part zku
i Koryzin TRK

Musp. Włodzisław z
Aleksandrowa Lig.
z w z.

Remmilsa Seweryna ps. "Sewrus"

Adopt. t. xxvii str. 193, vel Remmilsa S.

W. J. 295

Włodzisław
AK 8

Kemnitz Seweryna

Relacja opublikowana

zob. Relacje ciałuśw konspiracyj: pomorskiej...,
Wyd. FAPAK, t. XXXI, Tom 2000, s. 223.

MDU'09

Kemnitz Seweryna

Obw. Mrocz.
AK 9

Obok drogerzysty Zygmunta Bratkowskiego ps. „Wieraba” była główną słynką kontaktów w Obw. AK Mroczewa (kontakt J. Łobuski, 2° ce L. Stanekiewicz)

- dotyczy obywateli po pośrednictwie st. Obw. Mroczewa UOP w X 42
- ppdporz. słu. ocalałych struktur Obw. Glinianka-Gobryńskimi i Podolw. Imo-woń. UOP (związek do BOL)
- sceleniu do BOL VIII 43, pozostał po arest. III - IV 44

zob. Listkowski B., Polska Podziemia...
s. 271, 284, 276, 281-282
AK X 412

Memoriał Seweryna

Obcz. Wiesz.

Intensywnie działał w

10

Wydz. Opieki społ. - ODD

sob. Delaję J. Yatewski

2. III / 3 s. 32, Nr: 11/620 Pom.

Kommita Golecynska
Kier. sekcji "Kobiet w Obw."
Niesz. K O P w 1940 była Maria
Bębnowska ps. "Aniela" Isabella;
L. S. prowadziła kwaterę dla przechowywania spalonych w terenie osób i przy ich przesunicie do G. G. współprac. z kolegami stank. K O P. i siostrą Marią była kolporterka "Polska Żyje".

zob. Ziołkowski B., Kobiety - żołnierze
Z W 2 - Pr. Nr. 1, Imp. Młodzież, [w:]
Stwier. Polek ... 2, 5, s. 98.

Obw.
Nieszaw
K O P
11

22.1.18

Memmitz Seweryne
ps. "Sewius"

Mieszkaniec
Aleks. 14

1. opublikowane relacje s. 223 WSK 12
"Long. wywiad osiągnął cel - areszt. w 1940
w Aleks. Kuj. Zbigniew Jacekowski i
Zbigniew Janowski zostali uwolnieni
z więzienia aleks. materiał ze
Stutthofu: Maksimilian Rysia Gactawa
Kudłimskiego, Antoniego Kępcowskiego,
- areszt. w Aleks. w 1940; działali
wyz. WSK
zob. Relacje...; str. 223, 223; 319
kt. 1/18

Wemnitz Seweryne

Obw.
Mieszewa
WSTK

Schiza tajawozi i wywiadu,

13

którnym kierowała Bolesław a

Zalewska ps. "Józyna" (były tu m. in.
Arona Kisielewska, Halina Gzosepanski
Luc. Stoskowska, Aonia Dybowska,
Gabriela Wiercowa ps. "Krytyka".

Pracowała wraz z siostrą Haliną w schizy
opiekli

zob. Listy Kowalski B., Świadek Poleski...
s. 5, s. 100-101

WSTK, 13

Memoriał Lofia!

14

Zarządzana w pracach
Pom. Okr. Del. Izdy R. I. i II
Kraj - tajne materiały.

zob. Górski Grzegorz, Kobiety w Pom.
Okr. Delegatki Izdy R. I. i II
Kraj, [w:] Stróżka Polska...
n. 3, s. 200

AN. 1, 110

KEMNITZ SEWERYNA

"SERMUS"

Aleksandrow-Kuy.

K-450

AK-Nieszawa

++

Kemnitz Seweryna

Memnity Seweryna

